

KRAFT ÁBEL ÉS KRAFT ÁKOS

„ITTHONRÓL MEGYEK HAZA”

Kraft Ábel és Kraft Ákos vagyunk a Sombereki Kalász Márton Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola 7. osztályos tanulói, ikrek. Egyik kedves anyai Dédnagyapánk életéről írunk, egyrészt azért, mert neki és a családjának az életét nagymértékben befolyásolta a politika, másrészt mert Anyukánk mesélte, hogy mikor minket várt, a Dédi azt álmodta, hogy „egy kosárra való gyereket hozol”. Így is lett.

Szitás Ferenc, (aki a jobb oldali képen látható) a dédnagyapánk 1932. 01. 18.-án született a felvidéki Jókán/Jelka. Szülei, Sitás Vince (1903. 02. 11.-1985. 03.) és Csémi Ilona (1905. 01.-1962. 05. 07.) 1925. május 26.-án házasodtak össze. Ilonának 17 terhessége volt és egyszerre mindig 10 élő gyerek volt a háznál. Sajnos a gyermekek közül többen elhunytak kiskorukban az akkori idők jellemző betegségeiben, mint például a TBC.

Szitás Ferenc

Csémi Ilona
és Sitás Vince

A gyerekek, akikről tudunk: István 1926. 11. 08, Erzsébet 1927. 10. 28., Vince 1929. 01. 01., János 1930. 11. 27. Ferenc 1932. 01. 18., Judit 1933. 10. 08., László 1936. 05. 29., Blanka 1937. 10. 02., Jenő 1939. 09. 12., Tibor 1945. 08. 17., Mária 1947. 06. 01., Károly 1950. 12. 21.

A nagy és szorgalmas család a Felvidéki Jókán élt, ahol mindenük meg volt. Állatok, 99 hold föld, a műveléshez való gépek, új ház. Vince az otthoni gazdaság mellett kocsis volt a jókai papnál, Gregrovics Lipótnál. Tőle hallotta a mondást, amit a mi Dédink is sokszor emlegetett: „Ha a jó Isten ad báránykát, ad hozzá legelőt is.” Ez a mondat többször is erőt adott nekik az életük megpróbáltatásai alatt.

Dédi papánk hat elemi osztályt végzett, majd 12 évesen elszegődött cselédnek szolgálni. Tehenekkel, lovakkal a földművelésben dolgozott, a munka után szívesen fociztak a barátokkal, élte az akkori gyerekek életét, de ez sajnos hamar megváltozott. Edvard Benes akkori csehszlovák elnök által kiadott dekretumok alapján a csehszlovák nemzetállam megteremtése érdekében az ország területén élő németek és magyarok kollektív bűnöségét rögzítették. Megfosztották őket állampolgárságuktól és az 1946. február 27.-én aláírt lakosságcsere egyezmény miatt megkezdődtek a kitelepítések.

A Szitás család 1948 szeptemberének első hetében kényszerült elhagyni szülőföldjét. A két szülő mellett 9 gyerek jött együtt. Mindenkit megviseltek a történések, de Dédi papa egyik testvérét, Juditot olyannyira, hogy felmászott egy fára a Duna holtága fölött, hogy elbújjon, ne kelljen elmennie, de beleesett a hideg vízbe és megfázott. Tüdőgyulladást kapott és a Somberekre érkezést követően nem sokkal meghalt. Azt is többször mesélte, hogy út közben a legfontosabb dolog a víz beszerzése volt, ahol csak a vonat megállt mindig vizet kellett hordani. A vagonokban hideg volt és nagyon féltek, hogy mi lesz velük ezután. Az indulásukkor Jókán épp búcsút tartottak és mire Somberekre értek, itt is akkor volt búcsú. Erre mondta mindig, „búcsúból jöttünk és búcsúba érkeztünk”.

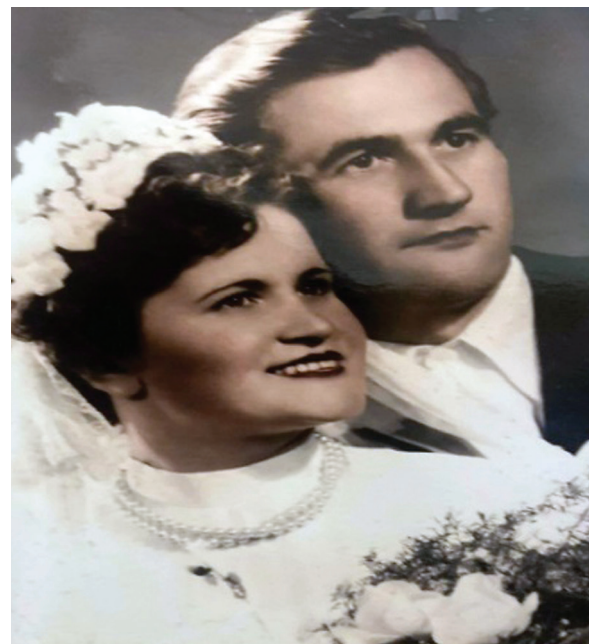
Összesen 11 marhavagonba tudta a család bepakolni az állataikat, eszközeiket, használati cikkeiket és még egy hombárt is, amit szemes termények tárolására készítettek. Ez azért is érdekes, mert abban az időben Sombereken ilyen eszköz még nem volt. Az útvonal, amin a vonatok jöttek: Szenc-Galánta-Érsekújvár-Szob-Budapest-Sárbogárd-Dombóvár-Pécs-Mohács. Mohácson rakodtak ki, ahol a Kitelepítő Bizottság közölte a családokkal, ki hová kerül. Őket Somberekre irányították. A ház, amit kijelöltek nekik egy német nemzetiségű családé volt, a Klie családé. Nekik jegyzői felszólításra kellett elhagyni a házukat, onnan egy Sombereken kívüli tanyára költöztek. A két család között olyan jó volt a viszony, hogy Klie Franc az egyik Szitás gyerek bérmakereszt szülője is lett.

A ház, amibe beköltöztették őket, még mindig áll, nem mellesleg még a góré is, amibe az állatoknak szánt takarmányt tárolták.

A letelepedést követően a család hosszú időn keresztül nem pakolt ki, abban bízva, hogy egyszer talán visszamehetnek, de nem így lett. Megkezdődött az itteni élet. Az idősebb gyerekeknek dolgozni kellett menni, fizetésüket haza adták, hogy a kisebb gyerekeket el tudják tartani. Dédi Szederkénybe kezdett dolgozni a növényvédelmi állomáson, ahová minden nap biciklivel járt, ez naponta 28 km-t jelentett. 1954-ben vonult be katonának, ahol megszerezte motorra és teherautóra a jogosítványt. Megismert a Dédi mamánkat. Neki és a családjának sajnos szintén el kellett hagyni a szülőföldjét, mivel eredetileg a Székelyföldi Hadikfalváról származnak. 1957. január 16.-án házasodtak össze, három lányuk, 6 unokájuk és 8 dédunokájuk született.

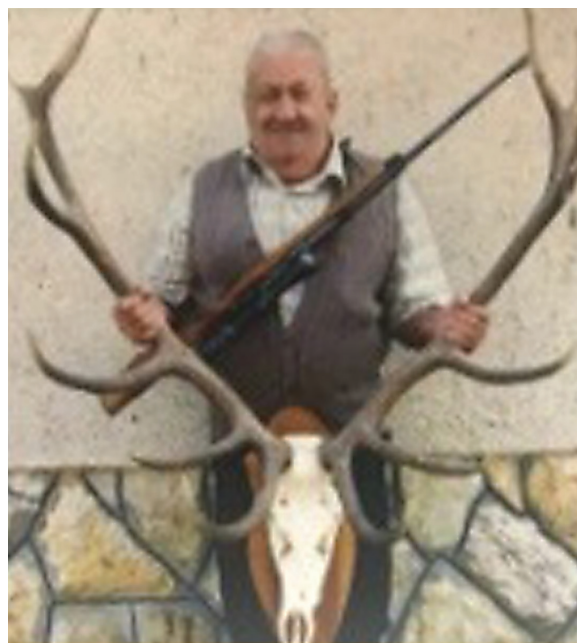

Dédszüleink esküvői képe

Dédszüleink együtt a 6 unokával

Dédi Palotabozsokon körmös traktorral dolgozott (akkoriban ez nagy dolognak számított), aztán a Sombereki Tsz-ben teherautó sofőrként. Leleményes emberként a munka mellett több mindennel is próbált pénzt keresni. Saját földekből, fuvarozásból és butellázásból is, ami azt jelentette, hogy nagy mennyiségben vettek bort és azt mérték ki. A pénzből 1970-ben neki tudtak állni házat építeni. 1972-ben levizgázott vadászatból, így később mezőőr lett, mivel egészségügyi problémái miatt elvették a jogosítványát. 53 évesen lett rokkant nyugdíjas egy súlyos trombózis miatt, majd 60 évesen rendes nyugdíjas. Nyugalmazott éveiben is aktívan élt, amíg tudott kijárt vadászni, szívesen töltötte idejét a kertben.

Szítás Ferenc

A kitelepítettek és azok hozzátartozói sosem tudták feldolgozni a történeteket, így 1989-ben megalakult a Rákóczi szövetség, aminek Ő is tagja lett, aminek célja, hogy a Csehszlovákiából kitelepített magyarok háborús bűnösnek nyilván tartását szüntessék meg, illetve a kitelepítettek kaphassanak kárpótlást.

Sokáig nem tudtak kimenni, meglátogatni a Jókán maradt rokonokat, barátokat, de a felvidéki dalkör – aminek a Dédi is tagja volt - megalakulásával már ez is többször létre jöhetett. Olyankor, amikor indultak Jókára mindig azt mondta, hogy „itthonról megyek haza”.

A sombereken élő felvidékieknél létezik egy hagyomány, miszerint egy felvidéki származású ember temetésekor a jókai templom harangszavával vesznek tőle búcsút, így a mi Dédipapánk 2009. január 23.-i halálát követően is felzúgtak a messzi harangok.

